ədalət.- 2022.- 17 sentyabr.- S.6.

Ustad ruhunun işığında

Sevgi söhbəti

O taylı, bu taylı Azərbaycanın sevimlisi olan, elə ədəbi mühitdə də hamının "Əmi" deyə müraciət etdiyi dəyərli bir şairi var idi. Əslində bu gün də var! Ona görə ki, şairlər ölmür, sadəcə bu dünyadan cismləri köçür, ruhları, sözləri yaşayır. Həmin yaşayan şairlərdən biri də, unudulmaz, sevilən, özünün dediyi kimi çöpü də ikiyə bölməkdən çəkinən xalq şairi Söhrab Tahir idi. Mən yaxşı tanıdığım, dəfələrlə həmsöhbət olduğum, hətta ərklə yaşadığı evin qapısını döydüyüm Söhrab müəllimlə dərdləşmək, onun cənub nisgilini içində necə daşıdığını görmək həm maraqlı idi, həm də düşündürücü. Təsəvvür edin ki, Söhrab müəllim bütün sözünün, söhbətinin bir damarını mütləq Təbrizlə bağlayırdı. Orada qalan uşaqlığını, yeniyetmə illərini xatırladır, doğmalarından söz açırdı. Ona görə də xalq şairi Söhrab Tahirin yaradıcılığında bu mövzu ana xətti təşkil edirdi.

Bu gün Söhrab Tahirlə onun "Döyüş lövhələri" kitabının işığında həmsöhbət oluram. Bu dəfə layihəmin qonağı timsalında onun həmin kitabdakı "Mənəm" şeirini seçmişəm özüm üçün. Bu da bir təsadüfdür. Çünki indi qatılarına işıq salmağa çalışacağım bu şeirdə həm gənclik eşqi var, həm müdrik baxışı, həm də ağsaqqal nəsihəti. Bu üç fərqli, amma eyni kökə söykənən məntiqin canı da, qanı da birmənalı olaraq sevgidi, yolu da sevgidən keçir. Söhrab Tahir yazır ki:

Şüşədən çiynimə qonan günəşin
Payız nəvazişi, öpüşü mənəm.
Gün gedər, kölgənin yeri dəyişir,
Kölgənin mehriban gəlişi mənəm.

Siz bu şeiri oxuyanda yəqin ki, pıçıltı ilə deyilən, amma hamının ürəyindən süzülüb keçən sözlərin məna yükünü duydunuz. Hiss etdiniz ki, bunu ancaq sevən sevdiyinə deyə bilər. Özü də baxışlarıyla. Hətta ən, necə deyərlər, çıxılmaz - münasib olmayan anda isə pıçıltı ilə. Çünki burda ömrün payızının xəzəl pıçıltısı, günəşin hərarətinin azalması ilə yanaşı hərəkət edən kölgənin də addım səslərini hiss etməmək qeyri-mümkündü. Bax, mən də elə bu dediyim nüansların içərisində özüm-özüm üçün bir xəyal şəkli çəkirəm. Həmin xəyali şəkil mənimlə pıçıldaşır. Bu pıçıltını da bir mən eşidirəm, bir də Sən:

mən çəkilib gedəcəyim yerlər var
o yerlərə atılanlar uz tutur.
dərdlə olub can bir qəlbdə bəxtiyar -
lap qanına qatılanlar üz tutur.

Deməli, bir-birini axtarıb tapmaq, bir-birini səsləmək daxili zərurət olduğu kimi , həm də bu birbirini tamamlamaq deməkdi. Ona

görə də bu tamlığa gedən yol mütləq ağrı-acıdan, çətinliklərdən keçməyə məhkumdu. Yol boyu isə gözlənilən və gözlənilməyən kifayət qədər məqamların olması da qaçılmazdır. Elə ona görə də xalq şairi Söhrab Tahir deyir ki:

Telefon zəng vursa, götür hər səfər,
Yorğun telefonun zəng səsi mənəm.
Sənə salam versə bir gözəl əgər
Gözəl yox, o "salam" kəlməsi mənəm.

Yəqin ki, şairin söylədiyi və hətta işarə vurduğu bu çalarların nə demək olduğunun fərqinə vardız. Hətta sizin üçün salam vermənin özünün məğzi, mahiyyəti açıqlandı. Şair bildirdi ki, telefona gələn zəng də, kiminsə göndərdiyi salam da əslində elə mənim özüməm, mənim ruhumdu, mənim nəfəsimdi, mənim sənə olan diqqətimdi. Sadəcə formaca fərqlidi. Bax, bu yerdə də mən ustad xalq şairimin səsinə səs verib həm onun dediklərini öz səviyyəmdə təsdiqləyir, həm də vurğulayıram ki, mən də bu sevgidə, bu meydanda döyüşməyə bəzən nəyisə təkrar etməyə, yenidən başlamağa laqeyd deyiləm. Əksinə hər şeyi, hər addımı ataram, təki sənin ürəyincə olsun, sən razı qalasan. Axı baxışlarımın da, duyğularımın da, sözlərimin də həm ünvanı, həm mövzusu, həm də bütövlükdə özü SƏNSƏN və SƏN olan ünvana da üz tutmaqdan çəkinmirəm:

baxışların bir gileyə himdisə
duyğularım mizrabına simdisə
bu sevginin alıcısı kimdisə -
bircə dəfə satılanlar üz tutur.

Sözün ən incə, necə deyərlər, nəfəsdən də zərif bir məqamını ustad məharətlə şeirləşdirərək fikrinin zirvəsinə üz tutubdu. O, əvvəlki iki bənddə söylədiklərini sanki təsbeh muncuğu kimi ardıcıllıqla düzərək onu həm diqqətçəkən, həm düşündürən, həm də mənalı edibdi.

Və həmin mənaların da nidasını sonuncu bənddə elə işarələyib ki, hardan baxsan görünür. Necə deyərlər, burda başqa nəsə deməyə söz tapmaq olmur. Sözün sanki bir anlıq da olsa nəfəsi dayanır:

Saçına əl çəkdin məktub yazanda,
Saçında əbədi qıvrımlar mənəm.
Görüşünə gələn mən olmasam da
Sənə tərəf gələn addımlar mənəm.

Mən bax elə bu son bəndin ip ucundan tutub bir xəyal kimi Sənə tərəf gəlirəm. Özü də məndən öncə ruhum gəlir, addımımın səsi gəlir. Bu həsrətin səngərini yarmaq anıdı.

O səngəri aşıb gələn sevgi qalib sevgidi. Mən bax elə dediyim, söykəndiyim notların üzərində hamının eşidəcəyi bir səslə sənə üz tuturam:

bildiyini kimdi deyən, bunu dan!
axşam-səhər bölgüsünü unudan.
o yerlərə özün baxıb bil, inan -
ocaq kimi çatılanlar üz tutur.

Bilmirəm, fikirlərimi, daha doğrusu ustadın şeirinə söykənib söylədiyim məqamların mahiyyətini sizə çatdıra bildim yoxsa yox?! Amma bütün hallarda xalq şairi Söhrab Tahirin, yəni Söhrab əminin ruhuna ehtiramla bir şeirin işığında sevgidən danışdım, sevgidən yazdım. Ustadın ruhu şad, sizin də canınız sağ olsun!

Əbülfət MƏDƏTOĞLU